

EL LECTOR ACCIDENTAL

VICENÇ PAGÈS JORDÀ



La biblioteca com a autobiografia



FRANCESC MELCION

En el llibre que va dedicar a les maneres d'ordenar les biblioteques, Roberto Calasso confessa que no li agrada que la gent vegi la seva. És una sensació comprensible. Els llibres que tenim, i la manera com estan disposats, fan possible una entrada directa en la nostra intimitat. Per la mateixa raó, sentim un cert plaer quan ens fem a la biblioteca privada d'algú i provem d'entendre com té ordenats els llibres, que es deu assemblar molt a la manera com té ordenat el món. He vist els llibres que tenien Josep Pla i Salvador Dalí, però m'he perdut el més important: la manera com els tenien a casa seva.

La primera decisió és si cal dignificar els volums en mobles atractius, o optar per estanteries barates que permetin estalviar i, doncs, acumular més llibres. Com que les biblioteques odien els buits i els volums tendeixen a desbordar-se, tard o d'hora es presenten qüestions d'ordre pràctic. És lícit col·locar els llibres de manera horitzontal? Com podem evitar que es formin columnes sobre els mobles o, encara pitjor, a terra? En una primera fase podem assumir aquella regla de *Mad Max i la cúpula del tro*: "N'entren dos, en surt un". Ara bé, quan els llibres han conquerit tot l'espai disponible, s'imposa la sostenibilitat més estricta: per cada llibre que entra,

tant sí com no n'ha de sortir un altre. Aquest règim, aparentment draconiana, facilita que ens posem al dia, que deixem anar llast, que ens desfem d'aquells volums que fa temps que intuïm que no llegirem, aquells que a cada mudança els agafem més mania.

Biblioteques sense complexos

He vist biblioteques que mostren sense complexos les inclinacions del propietari: els còmics de Conan, els *Reader's Digest* de fa trenta anys, la col·lecció de premis Planeta, els llibres il·lustrats sobre la Segona Guerra Mundial, les novel·letes de Silver Kane, els llibres atrotinats de Henry Miller, els *bestsellers* de Frederick Forsyth i de García Márquez, els Folch i Torres i els Jack Kerouac. Tot és humà, tot és comprensible... excepte la manca de llibres.

"Vaig buscant un sistema d'ordenació", canta Quimi Portet. A mesura que anem creixent, no només acumulem més llibres, sinó que actualitzem la manera de col·locar-los. És un exercici d'autoconsciència, ja que saber com ordenar els llibres equival a conèixer les nostres estanteries mentals. Hi ha lectors que separen autors vius i morts, homes i dones, autors orientals i autors occidentals. Però tots els ordres es revelen insuficients, també l'alfabètic i el cronolò-

gic, el de llengües i el de gèneres literaris, el de colors i el de mides, el de l'estima. Les urgències imposen el seu criteri, igual com s'imposen els estrats vitals i els llibres que apleguem perquè versen sobre el tema que ens ocupa -i que sovint es mantenen junts, com aquells alumnes que no se separen des del primer any d'escola-. Però també els llibres mateixos imposen les seves normes. Els antics es neguen a barrejar-se amb els nous, els innovadors no volen relacionar-se amb les recopilacions. I encara hi ha els *sui generis*, destinats a conviure a la lleixa dels solitaris: el llibre de papiroflèxia, el de falgues, el d'esgrima...

Si ens resistim a deixar un llibre a algú no és només per por que no ens els torni. És també per no alterar la convivència de l'estanteria, i sobretot perquè no volem que ningú llegeixi les notes que vam escriure fa temps al marge de les pàgines, intuïnt que ens adreçàvem al nostre jo del futur. Quan recuperem un llibre que vam llegir fa deu o vint anys, fa gràcia trobar-hi aquells comentaris que ja no reconeixem com a propis. ¿Vam ser nosaltres els que vam subratllar aquelles frases banals? En aquest diàleg íntim no hi volem estranys.

El bon veïnatge entre llibres

Una biblioteca comença a ser digna d'aquest nom quan no localitzem el llibre que hi busquem. En contrapartida, també hi trobem llibres que havíem oblidat que teníem. Encara millor: busquem un llibre, i al costat en trobem un de més adient, ja que el bon veïnatge és un dels criteris bàsics d'ordenació. Com aquell personatge de la novel·la *La casa de papel*, de Carlos María Domínguez, evitem situar a prop escriptors que hagin tingut diferències. ¿A qui se li acudiria posar un llibre de Martin Amis a tocar d'un de Julian Barnes, o un Espriu al costat d'un Josep Pla? Les normes d'una biblioteca victoriana obligaven a separar els llibres escrits per homes dels escrits per dones, excepte si els autors estaven casats. Com els personatges de *Toy story*, a les nits els llibres tenen vida pròpia.

Aquest article està dirigit a la gent que sosté que és el mateix llegir un llibre que un PDF. Doncs no. Les mancances dels PDF són considerables. No fan olor, no se superposen en estrats volumètrics, no els podem passar la mà pel llom, no propicien les troballes inesperades. Els PDF no es poden apilonar en columnes salomòniques, no cauen amb la sorollosa alegria del mikado, no els pot queixalar el gos (va per tu, Max). Al contrari que les biblioteques personals, les carpetes d'ordinador amb arxius en PDF no es poden considerar obres d'art, ni tampoc autobiografies en 3D. ♦♦

AQUEST ARTICLE ESTÀ DIRIGIT A AQUELLA GENT QUE SOSTÉ QUE ÉS EL MATEIX LLEGIR UN LLIBRE QUE UN PDF

OBRO FIL



ANNA GUITART

Les veritables apostes de Sant Jordi

"Hem de quedar per sopar, eh!"
 "Sí, però després de Sant Jordi!"
 "Dona, això no cal ni dir-ho!"

Conversa sentida aquesta setmana en una presentació a llibreters de les novetats d'un gran grup editorial de cara a Sant Jordi. Em va fer gràcia, perquè vaig pensar que segur que és un comentari recurrent, aquests dies, entre la gent del sector del llibre. Fa setmanes que els que en formem part d'alguna manera anem de bòlit, diem que estem cansats, i aviat ho canviarem per "agobiats": és el dia de la marmota en versió literària i sense el Bill Murray. Això sí, també tenim final feliç: a l'horitzó, un dels dies més bonics de l'any.

Després de la conversa de l'inici, sento un comentari ràpid de l'Eric del Arco, de la llibreria Documenta: "A veure com van les apostes!" *Aposta* és un terme molt relacionat amb Sant Jordi, però m'ha cridat l'atenció com ho ha dit i li demano que me'n parli una mica. Es refereix a les tries que fan els llibreters de cara a Sant Jordi, de les comandes de llibres. "Només hi haurà un títol, com a molt dos, del qual vendrem cinquanta exemplars o més. Quin serà? És el que estic intentant valorar ara. Igual que pensem de quins llibres fem piles més altes. Hi haurà dos o tres títols que en vendrem vint o vint-i-cinc exemplars, i després cinc o sis que seran entre deu i dotze vendes". La resta va més amb comptagotes. Ha de triar bé, em diu que la facturació de Sant Jordi equival per a ells a un mes sencer.

L'Olga Federico, de La Impossible, està igual, però insisteix que és molt divertit, com un joc. Ja tenen les comandes gairebé acabades. "No pots comprar-ho tot: no tens ni la capacitat econòmica ni l'espai per fer-ho". Igual que ella, la Conxita Guixà i la Glòria Rius, de la Laie, m'expliquen que no posen els mateixos llibres a la parada de fora que a la llibreria: la primera està més pensada per a passavolants. A dins, la tria més personal, la que respon més a la seva identitat com a llibreria. Celebren que cada cop es faci menys cas de les llistes de més venuts, però em diuen que un llibre recomanat a la tele o a la ràdio el 22 o el 23 pot capgirar les vendes. L'atzar que tampoc falti. Déu-n'hi-do. Molta sort a tots els llibreters. Facin joc, *rien ne va plus*. ♦♦